

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/23/2018
Identifikačné číslo spisu:	5115220488
Dátum vydania rozhodnutia:	29.06.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:5115220488.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD., a JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD., v spore žalobcu COOP Jednota Žilina, spotrebné družstvo, so sídlom v Žiline, Predmestská 71, IČO: 00 169 048, zastúpeného JUDr. Zuzanou Hudzíkovou, advokátkou so sídlom v Žiline, A. Bernoláka 27, proti žalovanému Y., trvalým pobytom v A., zastúpený JUDr. Branislavom Samcom, advokátom so sídlom v Žiline, Sad SNP 8, o zaplatenie 27. 243,22 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 7C/330/2015, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 23. februára 2017 sp.zn. 10Co/295/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcovi priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. februára 2016 č.k. 7C/330/2015- 64 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 27.243,22 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,25 % ročne od 24.1. 2014 do zaplatenia a to všetko do 3 dní po právoplatnosti. Vo zvyšku úroku z omeškania súd návrh (ďalej žaloba) zamietol. Rozhodnutie o trovách konania si vyhradil do 30 dní po právoplatnosti rozsudku. Pri právnom posúdení veci vychádzal z ustanovení §§ 420 ods. 1, 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka v aplikácii s § 135 ods. 1 veta tretia Občianskeho súdneho poriadku a konštatoval, že sa žalobca dôvodne domáhal od žalovaného zaplatenia žalovanej istiny titulom náhrady škody. Zistený skutkový stav ohľadom zavineného protiprávneho konania žalovaného, vzniku škody, jej výšky nebol medzi účastníkmi sporný. Z vykonaného dokazovania mal súd preukázané, že žalovaný sa dopustil trestného činu lúpeže, za ktorý bol právoplatne rozsudkom Okresného súdu Žilina sp.zn. 28 T 167/2014 zo dňa 10.3.2015 (schválená dohoda o vine a treste.) uznaný za vinného. V aktuálnej súdnej veci tak boli naplnené všetky predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu. Žalovaný svojim zavineným protiprávnym konaním spôsobil žalobcovi majetkovú škodu, ktorá bola v priamej súvislosti s jeho protiprávnym konaním, výšku škody žalobca preukázal listinnými dôkaznými prostriedkami. Pri posudzovaní nároku žalobcu na úrok z omeškania súd postupoval podľa §

517 ods. 1,2 , § 563 Občianskeho zákonníka, § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z.v znení účinnom do 31.3.2013, ako aj § 10 písm. c/ označeného právneho predpisu v znení účinnom od 1.2.2013 a pri stanovení momentu, kedy sa žalovaný dostal do omeškania s plnením peňažného dlhu, vychádzal z kvalifikovaného uplatnenia nároku na náhradu škody pri výsluchu svedka - poškodeného dňa 22.1.2014, ktoré žalovaný ani nerozporoval. Tak splatnosť záväzku nastala nasledujúci deň, t.j. 23.1.2014 a dňom nasledujúcim po tomto dni, teda 24.1.2014 bol žalovaný v omeškaní s plnením peňažného dlhu. Súd uzavrel, že žalobcovi vznikol nárok na úroky z omeškania od 24.1.2014. Vo zvyšku úroku z omeškania súd žalobu zamietol ako nedôvodnú, konštatoval, že v tejto časti sa jedná o nárok prekračujúci zákonom kogentne stanovenú hornú hranicu úrokov z omeškania. Žalovaným vznesenú námietku premlčania súd prvej inštancie posudzoval podľa § 100 ods. 1, §106 ods. 1,2, § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vychádzal z toho, že pri premlčaní práva na náhradu škody je ustanovená kombinovaná premlčacia doba, a to subjektívna a objektívna. V súdnej veci ide o subjektívnu lehotu dvojročnú, pre začatie jej plynutia je významný subjektívny prvok pozostávajúci z dvoch zložiek, a to kedy sa poškodený dozvie o škode, pričom sa vyžaduje preukázaná vedomosť poškodeného o vzniknutej škode určitého druhu a rozsahu do tej miery, aby mohol svoj nárok uplatniť v žalobnom návrhu na súde (pričom tento okamih sa nemusí kryť s okamihom škodnej udalosti, či s protiprávnym konaním) a druhá zložka je, kedy sa poškodený dozvie o tom, kto za vzniknutú škodu zodpovedá. Objektívna lehota je v súdenom prípade desaťročná, ide o škodu spôsobenú úmyselne, táto začne plynúť od okamihu škodnej udalosti, teda je viazaná na udalosť, z ktorej škoda vznikla a zahŕňa nielen protiprávny úkon, ale aj vznik samostatnej škody. Súd prvej inštancie sa v celom rozsahu stotožnil s právnou argumentáciou právneho zástupcu žalovaného ohľadom spočívania premlčania a uplynutia objektívnej premlčacej doby. Žalobcom uplatnenú škodu v trestnom konaní dňa 9.2.2004 a následne v rámci výsluchu svedka poškodeného súd prvej inštancie nepovažoval za kvalifikované uplatnenie nároku na náhradu škody, nakoľko v tejto fáze bola uplatnená len všeobecne voči neznámym páchatelom ako aj bez špecifikácie výšky škody. Za kvalifikované uplatnenie nároku na náhradu škody súd považoval jeho uplatnenie pri výsluchu svedka - poškodeného dňa 22.1.2014, t.j. keď už bola uplatnená voči konkrétnym osobám. V posudzovanej veci však objektívna 10-ročná premlčacia doba začala plynúť od okamihu škodnej udalosti, t.j. od 21.11.2003 a uplynula dňa 21.11.2013, právo žalobca na náhradu škody v tejto lehote neuplatnil, uplatnil ho až dňa 22.1.2014. Nárok žalobcu na náhradu škody sa premlčal ešte dňa 21.11.2013, preto podanie žaloby na súd dňa 8.7.2015 vo vzťahu k možnému spočívaniu premlčacích lehôt bolo irelevantné. Za rovnako bez právneho významu súd vyhodnotil posudzovanie subjektívnej premlčacej lehoty, nakoľko jej začiatok nastal až po skončení objektívnej doby. Vo veci nesúladi vznesenej námietky premlčania zo strany žalovaného s dobrými mravmi, sa súd touto skutočnosťou zaoberal s osobitným zameraním na okolnosti, za ktorých bola námietka premlčania vznesená. V danej súvislosti poukázal na to, že žalobca preukázal dôvody, ktoré mu bránili uplatniť svoj nárok v rámci premlčacej doby, jej márne uplynutie sám nezavinil, na jeho strane existovala objektívna prekážka, ktorá mu bránila uplatniť svoj nárok riadne, v rámci plynutia premlčacej doby. Touto objektívnou prekážkou bolo nezistenie osoby zodpovednej za vznik škody v objektívnej premlčacej dobe orgánmi činnými v trestnom konaní, nakoľko udalosťou z ktorej škoda vznikla bola trestná činnosť. Žalobca nemôže niesť zodpovednosť za to, že orgány činné v trestnom konaní nezistili osobu páchatela skutku, v dôsledku ktorého vznikla škoda, resp. ju zistili až so značným časovým odstupom od spáchania skutku. V danom prípade bolo voči žalovanému vznesené obvinenie dňa 20.11.2013, t.j. posledný deň plynutia objektívnej premlčacej doby a je nepochybné, že k tomuto dňu žalobca nemohol disponovať vedomosťou, že bolo vznesené obvinenie voči konkrétnej osobe, keď trestné stíhanie bolo prerušené a až po zistení nových skutočností bolo rozhodnuté o pokračovaní v trestnom stíhaní a túto vedomosť mohol nadobudnúť až po vznesení obvinenia, t.j. v dobe kedy už objektívna premlčacia doba uplynula, kedy si pri svojom výsluchu dňa 21.1.2014 už uplatnil nárok na náhradu škody voči konkrétnej osobe. Žalovaný ako osoba, ktorá vznik škody svojou trestnou činnosťou spôsobila, svoju trestnú činnosť zatajoval, pričom si bol vedomý, že sa jej dopustil, že spôsobil žalobcovi škodu, keďže sa k trestnému činu priznal, avšak až po tom, čo voči nemu bolo vznesené obvinenie dňa 20.11.2013 a nakoniec až so značným časovým odstupom (3.11.2014), pričom s prokurátorom uzatvoril aj dohodu o vine a treste. Súd vznesenú námietku premlčania potom posúdil ako uplatnenú v rozpore s dobrými mravmi, nakoľko bola iba prostriedkom umožňujúcim poškodiť žalobcu ako účastníka právneho vzťahu, zatiaľ čo dosiahnutie vlastného zmyslu a účelu sledovaného právnu normou pre žalovaného bolo vedľajšie a z hľadiska neho išlo teda o výkon práva, ktorý je

formálne so zákonom v súlade, avšak išlo o výraz zneužitia tohto subjektívneho práva na úkor žalobcu, a teda výkon v rozpore s dobrými mravmi. Uvedené okolnosti naplnili podľa názoru súdu prvej inštancie výnimočný dôvod pre tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania.

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom 23. februára 2017 sp.zn. 10Co/295/2016 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, v ktorom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 27.243,22 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,25 % ročne od 24.1.2014 do zaplataenia, všetko do 3 dní po právoplatnosti rozsudku potvrdil a potvrdil rozsudok aj vo výroku, v ktorom súd prvej inštancie vyhradil rozhodovanie o trovách konania do 30 dní po právoplatnosti. Nedotkol sa rozsudku vo zvyšku odvolaním nenapadnutom. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanému v rozsahu 100%. Odvolací súd skonštatoval, že súd prvej inštancie spor uzavrel v súlade s právom, dokazovanie vykonal v dostatočnom rozsahu, riadne zistil skutkový stav z vykonaného dokazovania, vec správne právne posúdil a dôsledne postupoval pri aplikácii § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pokiaľ vyhodnotil výkon práva žalovaného spočívajúci v uplatnení námietky premlčania voči nároku žalobcu za rozporný s dobrými mravmi. Pokiaľ odvolateľ v štádiu odvolacieho konania poukázal na dôvody, ktoré podľa neho viedli k záveru o existencii litispendencie a namietal výšku skutočnej škody, po obsahovej stránke išlo o skutkové odvolacie argumentácie, ktoré neboli vznesené v prvoinštančnom konaní. Z daného dôvodu uvedené skutočnosti hodnotil ako nové skutočnosti, na ktoré už v tomto štádiu rozhodovania prihliadnuť vzhľadom na sporový charakter konania už nebolo možné. Odvolací súd mal za to, že odvolateľovi nič nebránilo aby uvedené argumenty či už v písomnom vyjadrení k žalobe, alebo priamo na pojednávaní vzniesol, pričom uvedené sa tak nestalo. Navyše odvolacím súdom nebola zistená prekážka litispendencie. Nebolo sporné, že žalobca v danom právnom vzťahu vystupuje ako poškodený, ktorý utrpel škodu v dôsledku zavineného protiprávneho konania žalovaného. Okolnosť, že žalovanému škoda vznikla v bezprostrednej súvislosti so zavineným konaním žalovaného, bola jednoznačne preukázaná odsudzujúcim trestným rozsudkom, v ktorom bolo zároveň konštatované zavinenie žalovaného, bol mu uložený trest a poškodení boli odkázaní svojimi nárokmi na občianskoprávne konanie. Uplatnený nárok žalobcu súd prvej inštancie posúdil po právnej stránke podľa Občianskeho zákonníka upravujúceho problematiku náhrady škody. Náležite a komplexne sa zaoberal a aj vyhodnotil námietku premlčania vznesenú žalovaným voči nároku žalobcu. Odvolací súd vyslovil názor, že súd prvej inštancie zohľadnil v posudzovanej veci všetky špecifické súvislosti, individuálne okolnosti za ktorých došlo k vzneseniu námietky premlčania žalovaným. Rozhodnutie súdu prvej inštancie nebolo ani svojvoľné a ani arbitrárne, pretože vyargumentoval komplexne, v čom vidí výnimočné dôvody, ktoré ho viedli k záveru o neakceptovateľnosti výkonu tohto práva žalovaného pre rozpor s dobrými mravmi, uzavrel odvolací súd.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu žalovaný (ďalej aj „dovolať“) podal dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Prípustnosť dovolania žalovaný vyvodil z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP pričom p právnu otázku vymedzil v nasledovnom znení: „či možno aplikovať § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka týkajúca sa zásady dobrých mravov a odoprieť súdnu ochranu aj vo vzťahu k dôvodne a kvalifikovane vznesenej námietke premlčania voči právu na náhradu škody spôsobenej úmyselným trestným činom, ak sa oprávnená osoba dozvedela o subjekte zodpovednom za škodu až po uplynutí desaťročnej objektívnej premlčacej lehoty a sama jej márne uplynutie nezavinila vychádzajúc len z okolností a dôvodov vzniku škody, bez existencie a objektivizovania iného protiprávneho konania či nekonania subjektu zodpovedného za škodu v čase po vzniku škody až do vznesenia námietky premlčania v súdnom konaní a za situácie, že oprávnená osoba by bola námietkou premlčania neprimerane poškodená v jeho majetkovej sfére, dovodiac, že ide o výnimočné dôvody odôvodňujúce takýto postup .? Podľa žalovaného odvolací súd predmetnú právnu otázku nesprávne právne posúdil, keď žalovaným dôvodne a kvalifikovane vznesenú námietku premlčania právne posúdil ako uplatnenie práva v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 OZ a odoprel (odmietol) žalovanému právo uplatniť námietku premlčania, v dôsledku čoho neaplikoval § 100 ods. 1 tretia veta OZ a žalobu žalobcu nezamietol. Uviedol, že vykonal vyhľadávanie relevantných rozhodnutí dovolacieho súdu týkajúcich sa odmietnutia námietky premlčania z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 OZ s tým, že sa mu nepodarilo žiadnu skutkovo zhodnú judikatúru nájsť. V rámci dovolania však v poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa

16. decembra 2004, sp.zn. 1Cdo 148/2004, podľa ktorého dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní má totiž následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo (nárok) priznať. Dovolací súd bol toho názoru, že žalobca svoj nárok neuplatnil v trojročnej premlčacej dobe v zmysle ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka. Dôvodná nebola ani námietka žalobcu o tom, že akceptácia vznesenej námietky premlčania je v rozpore s dobrými mravmi. V konaní žalovaným dôvodne vznesenú námietku premlčania voči uplatňovanej pohľadávke však nie je možné pokladať za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Vyššie uvedený právny názor podľa žalovaného však nie je možné aplikovať na dovolaním napadnutú vec vzhľadom na odlišný skutkový stav, nakoľko išlo o uplynutie všeobecnej trojročnej premlčacej lehoty nároku na vrátenie dlžnej sumy zo zmluvy o pôžičke, ktorej obsah obidve strany poznali od počiatku. Žalovaný neaplikovateľnosť hore uvedeného rozhodnutia zdôvodnil tým, že podľa neho sa nejedná o rozhodnutie, ktoré spĺňa atribúty ustálenej alebo konštantnej judikatúry argumentujúc tým, že pokiaľ rozhodnutie nebolo publikované, o jeho judikatórnej záväznosti možno hovoriť, až keď v ňom formulovaný právny názor opakovane potvrdil najvyšší súd, kedy skutočne ide o ustálenú judikatúru, teda o názor najvyššieho súdu, nie iba o názor jedného senátu (porovnaj Moravčíková, A.: Judikatura a pojem ustálená rozhodovacia prax. Bulletin slovenskej advokácie č. 11, 2011, s. 28-29, Bobek, M., Kuhn, Z. a kol.: Judikatura a právni argumentace. 2. vydání. Auditorium: Praha 2103, str. 112). Z toho vyplýva, že ani judikát NS SR sp.zn. 1Cdo 148/2004 a ani žiadne iné rozhodnutie či stanovisko nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej by sa odvolací súd odchýlil pri riešení právnej otázky - rozporu vznesenia námietky premlčania s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 OZ. Podľa žalovaného právo žalobcu na náhradu škody spôsobenej mu trestným činom žalovaného je jeho subjektívnym právom. Každé subjektívne právo je od určitého okamihu vybavené aj právnym nárokom. Pri premlčaní sa neoslabuje nárok, ale subjektívne právo. Uplynutím premlčacej lehoty sa subjektívne oprávnenie žalobcu podmiennečne oslabilo o zložku právneho nároku. Ani v dôsledku uplynutia premlčacej lehoty nedochádza k zániku právneho nároku, ktorým je subjektívne právo dotované, právny nárok žalobcu teda zanikol len podmiennečne a tento mohol podať žalobu na plnenie. V predmetnom súdnom konaní však žalovaný uplatnil námietku premlčania, ktorej účinným vznesením definitívne a nepodmiennečne zanikol právny nárok žalobcu (§ 100 ods. 1 veta prvá OZ). Z teoretického hľadiska uplynutím premlčacej lehoty a kvalifikovaným uplatnením námietky premlčania dochádza na strane žalobcu k strate sporu pre stratu žalovateľnosti jeho subjektívneho práva, ktoré sa oslabilo o zložku nároku. Teda ak došlo k uplynutiu objektívnej zložky premlčacej lehoty práva na náhradu škody spôsobenej žalobcovi úmyselným trestným činom žalovaného, nemohol žalobca legitímne očakávať už prakticky nič, žiadne právo nenadobudol, ani právo na súdnu ochranu, pretože stratilo vlastnosť žalovateľnosti. Vznesenie námietky premlčania žalovaným bolo uplatnením jeho vlastného subjektívneho oprávnenia procesnej povahy, pretože nemožno účinne vzniesť námietku premlčania inak, ako v súdnom konaní. Žalovaný opätovne poukázal, že oba súdy odmietli námietku premlčania vznesenú žalovaným o.i. z dôvodu, že táto bola iba prostriedkom umožňujúcim poškodiť žalobcu, zatiaľ čo dosiahnutie vlastného zmyslu a účelu sledovaného právnom normou bol pre žalovaného vedľajšie. V danej súvislosti žalovaný zdôraznil, že účelom námietky premlčania je negatívny postih veriteľa, tak vznesenie námietky premlčania žalovaným nemôže byť zneužitím práva preto, že žalobca je ňou poškodený. Výsledkom vznesenia námietky je poškodenie veriteľa/žalobcu), avšak jej vznesenie je zákonom aprobované. Námietka premlčania teda sama o sebe predpokladá, či predvída poškodenie veriteľa a jeho majetkovej sféry. Aj keď sa v danom prípade javí uplatnenie námietky premlčania ako nespravodlivé, nemôže byť žalovanému, ktorý ju uplatnil, v žiadnom prípade pripisovaný výkon práva namietnuť premlčanie ako jeho zneužitie (Hanuš, L. Právni argumentace nebo svévole. Úvahy o právu, spravedlnosti a etice. Praha: C.H. Beck, 2008, s. 139, Čoloák, J.: Subjektívne právo ako predpoklad úvah nad zneužívaním práva, niekoľko zamyslení nad legálnym výkonom práva. Justičná revue, 68, 2016, č. 11, s. 1155-1177). Žalovaný rozhodnutia súdov považuje za svojvoľné a arbitrárne a to v tom smere, že na jednej strane síce akceptoval jeho právnu argumentáciu vo vzťahu k spočívaniu premlčania a uplynutiu objektívnej premlčacej doby, avšak ním vznesenú námietku premlčania posúdil ako uplatnenú v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaný mal za to, že rozpor uplatnenia námietky premlčania s dobrými mravmi nemožno vyvodit' z okolností a dôvodov spojených iba s uplatneným nárokom, ale aj z okolností, za ktorých bola táto námietka uplatnená (rozhodnutie NS ČR zo dňa 31.8. 2004 sp. zn. 25 Cdo 2648/2003). Celá súdna prax vyvodila, že uplatnenie námietky premlčania by mohlo byť celkom výnimočne v rozpore so zásadou dobrých mravov

iba vtedy, ak by táto námietka bola prostriedkom umožňujúcim značne poškodiť veriteľa. Súd nižšej inštalácie odôvodňovali svoje rozhodnutia českou judikatúrou, ktorá však podľa žalovaného nesúvisí s daným prípadom, nakoľko sa nejedná o skutkovo podobný prípad. V danom prípade je podľa žalovaného nepochybné, že žalovaný uplatnil námietku premĺčania právne relevantným spôsobom a sám nijakým spôsobom neprispel k tomu, aby došlo k premĺčaniu žalobcovho nároku. Z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že súd založil svoje rozhodnutie o odmietnutí námietky premĺčania z okolností a dôvodov spojených s uplatneným nárokom, a nie z okolností za ktorých bola námietka premĺčania uplatnená. Odkazom na § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka žalovaný poukázal na porušenie rovnosti účastníkov a to z dôvodu, že žalobca ako poškodený nepredložil žiadne relevantné dôkazy preukazujúce výšku škody, ktorými by boli daňovo uznané účtovné doklady preukazujúce účtovné prípady, ktoré musí daňovník archivovať desať rokov. Teda aj v tomto smere bol žalobca zvýhodnený, keď uplynutím času zaniknú dôkazy, ktoré ani sám žalobca nepredložil. Aplikáciou § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka podľa žalovaného bolo tiež porušené jeho právo na spravodlivý súdny proces, nakoľko by sa dalo povedať, že súdy daným postupom založili pravidlo, že každá škoda spôsobená úmyselným trestným činom je nepremĺčateľná a každá prípadná námietka premĺčania vznesená škodcom je ipso facto výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi. Taktiež jeho použitím súdy vylúčili priamu aplikáciu § 100 ods. 1 v spojení s § 106 ods. 2 OZ, teda uplatnenie hmotnoprávnej námietky premĺčania spôsobujúcej nevymáhateľnosť práva súdnou cestou. Žalovaný v rámci dovolania sa venoval aj polemizovaniu ohľadne určenia primeranej lehoty, kedy by bolo ešte ospravedliteľné zmeškanie podania žaloby po skončení trestného konania. Žalovaný vo zvyšku svojho dovolania opakovane poukazoval na nesprávnosť aplikácie § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka na daný skutkový stav, v dôsledku čoho súd neprípustne zasiahol aj do princípu delby moci a demokratického princípu. Ďalej podľa žalovaného aplikácia a výklad právnej normy nesmú byť v rozpore s princípom právnej istoty, ako aj inými princípmi (princíp vigilantibus iura scripta sunt, ne bis in diem, nulla poena sine lege certa). Rovnako nemožno podľa žalovaného akceptovať argumentáciu súdov, že žalovaný zodpovedá za uplynutie 10 - ročnej premĺčacej doby, nakoľko nemá povinnosť inkriminovať vlastnú osobu poukazujúc na čl. 6 ods. 1, ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských slobôd a základných slobôd a na čl. 47 ods. 1 Ústavy SR. Navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil súdu prvej inštalácie na ďalšie konanie, alebo zmenil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštalácie, odvolacieho konania a dovolacieho konania v rozsahu 100%.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedol, že nesúhlasí s argumentáciou v ňom uvedenom. Má za to, že práve naopak súdy všetkých inštalácií sa stretávajú v rozhodovacej praxi s prípadmi, kedy neuznávajú kvalifikovane vznesenú námietku premĺčania pre rozpor výkonu tohto práva s dobrými mravmi. Ide síce i o inštitút výnimočný, ale právne daný práve pre vyskytujúce sa výnimočné okolnosti niektorých prejednávanych prípadov, akým po dôslednom vykonaní dokazovania a právnom vyhodnotení argumentácie a predložených dôkazov oboch sporových strán bol podľa konajúceho súdu prvej inštalácie i odvolacieho súdu predmetný prípad.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

6.

V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/

ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolanie žalovaného posúdil dovolací súd podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP), z ktorého je nepochybne zrejmé, že namieta dôvod uvedený v § 420 písm. f/ CSP, keď súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Porušenie tohto práva vidí v porušení rovnosti strán konania tým, že podľa žalovaného žalobca nepredložil žiadne relevantné dôkazy preukazujúce výšku škody. Dovolací súd predmetnú námietku považuje za neopodstatnenú poukazujúc na bod 17. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, z ktorého zreteľne vyplýva, že sa jeho odvolacou námietkou zaoberal a dostatočne vyargumentoval nevyhovenie ním uplatnenému odvolaciemu dôvodu. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP je treba totiž rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Dovolateľ vytýka odvolaciemu súdu tiež arbitrárnosť a svojvoľnosť jeho záverov. Dovolací súd uvádza, že tvrdenie dovolateľa o tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, nepovažuje za dôvodné. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; medziiným uviedol dôvody, so zreteľom na ktoré dospel k záveru, prečo sa stotožnil s právnymi závermi súdu prvej inštancie ohľadne otázky neuznania kvalifikovane vznesenej námietky premlčania pre rozpor výkonu tohto práva s dobrými mravmi, pričom uvedené bolo v rámci odôvodnenia odvolacím súdom dostatočne vyargumentované a to poukazom na rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktoré pri rozhodovaní zohľadnilo všetky špecifické súvislosti a individuálne okolnosti za ktorých došlo k vzneseniu predmetnej námietky premlčania ako aj s dôrazom na výnimočnosť dôvodov, ktoré ho viedli k záveru o odmietnutí výkonu tohto práva dovolateľa pre rozpor s dobrými mravmi (viď. č.l. 11 rozhodnutia súdu prvej inštancie, bod 19. odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu). Teda je preukázané, že odvolací súd a rovnako aj súd prvej inštancie sa zaoberali vznesenou námietkou premlčania, ktorú posúdili ako uplatnenú v rozpore s dobrými mravmi a dostatočne odôvodnili ich aplikáciu s prihliadnutím nie len na okolnosti uplatneného nároku, ale aj na okolnosti, ktoré existovali v čase uplatnenia námietky premlčania. Podľa názoru odvolacieho súdu má odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia náležitosti v zmysle § 393 CSP a žalovaný neopodstatnene namieta nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu. V posudzovanom

případe je dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočnosti a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil toto rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

13. Pokiaľ ide o uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP dovolateľ Síce ako dovolací dôvod uviedol podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolací súd však dospel k záveru, že ním podané dovolanie z obsahovej stránky (§ 124 ods. 1 CSP) ohľadne namietaného nesprávneho právneho posúdenia napĺňa znaky dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nakoľko podľa názoru dovolacieho súdu otázka premlčania a dobrých mravov bola riešená dovolacím, či ústavným súdom vo viacerých iných prípadoch, pričom uvedené konštatuje vo svojom dovolaní aj samotný dovolateľ.

14. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu predpokladá, že ide o právnu otázku (tak hmotnoprávnu, ako aj procesnoprávnu) a odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

15. Žalovaný v dovolaní namietal, že odvolací súd dospel vo svojom rozhodnutí k nesprávnym právnym záverom ohľadne riešenia právnej otázky premlčania v spojitosti s dobrými mravmi. Dôvodil, že súdy nižšej inštancie predmetnú právnu otázku nesprávne právne posúdili, keď žalovaným dôvodne a kvalifikovane vznesenú námietku premlčania právne posúdil ako uplatnenie práva v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 OZ a odoprel (odmietol) žalovanému právo uplatniť námietku premlčania, v dôsledku čoho neaplikoval § 100 ods. 1 tretia veta OZ a žalobu žalobcu zamietol. Mal za to, že ak došlo k uplynutiu objektívnej zložky premlčacej lehoty práva na náhradu škody spôsobenej žalobcovi úmyselným trestným činom žalovaného, nemohol žalobca legitímne očakávať už prakticky nič, žiadne právo nenadobudol, ani právo na súdnu ochranu, pretože stratilo vlastnosť žalovateľnosti. Vznesenie námietky premlčania žalovaným bolo uplatnením jeho vlastného subjektívneho oprávnenia procesnej povahy, pretože nemožno účinne vzniesť námietku premlčania inak, ako v súdnom konaní. Z uvedeného dôvodu sa na výkon procesného práva žalovaného pojmovovo nemôže vzťahovať žiadne ustanovenie hmotného práva. Účelom námietky premlčania je negatívny postih veriteľa, tak vznesenie námietky premlčania žalovaným nemôže byť zneužitím práva preto, že žalobca je ňou poškodený. Výsledkom vznesenia námietky je poškodenie veriteľa/žalobcu), avšak jej vznesenie je zákonom aprobované. Žalovaný zastáva názor, že súdy nesprávne právne posúdili vznesenú námietku premlčania v spojitosti s dobrými mravmi v tom zmysle, že je potrebné danú námietku premlčania zhodnotiť podľa okolností, za ktorých bola táto námietka uplatnená (rozhodnutie NS ČR zo dňa 31.8. 2004 sp. zn. 25 Cdo 2648/2003), a nie iba z dôvodov spojených s uplatneným nárokom. Aj keď sa v danom prípade javí uplatnenie námietky premlčania ako nespravodlivé, nemôže byť žalovanému, ktorý ju uplatnil, v žiadnom prípade pripisovaný výkon práva namietnuť premlčanie ako jeho zneužitie. Vyjadril nesúhlas s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. decembra 2004, sp.zn. 1Cdo 148/2004 a s rozhodnutím Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 33Odo 561/2006 zo dňa 31.10.2007, ktoré aplikovali súdy nižšej inštancie v tomto spore.

17. Dovolací súd na základe ním vykonaného prieskumu v databáze rozhodnutí najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho zistil, že otázka premlčania a dobrých mravov riešená dovolacím ako aj ústavným súdom bola vo viacerých iných prípadoch, a to nasledovne:

18.1. Najvyšší súd SR v rozsudku sp.zn. 3 Cdo 137/2017 zo dňa 22. marca 2018 uviedol, že rozpor s dobrými mravmi spočíva v tom, že výkon práva sa prieči spoločensky uznávaným názorom, ktoré vo vzájomných vzťahoch určujú, aký má byť obsah ich konania, aby bol súladný so všeobecnými zásadami spoločnosti. Vo všeobecnosti ide o prípad konania v rozpore s dobrými mravmi vtedy, keď konajúci síce formálne postupuje v medziach svojho práva, ale realizáciou tohto práva sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu. V takom prípade síce ide o výkon práva, avšak výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, pre ktorý je typické, že konajúcemu v skutočnosti nejde o dosiahnutie cieľov, ktoré právo s takým konaním spája, ale mu ide o to, aby vedľajšie účinky jeho konania viedli k stavu jemu

vyhovujúcemu, avšak poškodzujúcemu druhú stranu. Taký výkon práva, i keď je so zákonom formálne v súlade, je v skutočnosti výkonom práva iba zdanlivým, lebo jeho účelom nie je vykonať (svoje) právo, ale poškodiť právo (niekoho iného).

18.2. V rozsudku Najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 441/2013 zo dňa 31. marca 2016 bolo vyslovené, že uplatnenie námietky premlčania sa prieči dobrým mravom v tých výnimočných prípadoch, v ktorých je výrazom zneužitia tohto práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil. Ustanovenie § 3 ods. 1 OZ je všeobecným ustanovením hmotnoprávnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, ak to tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť. Postup podľa uvedeného ustanovenia má miesto iba v ojedinelých a vo výnimočných prípadoch, a to vtedy, ak vznesenie námietky premlčania je výrazom zneužitia práva v neprospech toho účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by nepriznanie jeho nároku súdom v dôsledku uplynutia premlčacej doby bolo neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom uplatňovaného práva a dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnil, (prípadne, kedy k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, než je dosiahnutie hospodárskych cieľov), či uspokojenia iných potrieb, kedy hlavnou alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť, či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva). Tieto okolnosti musia byť naplnené v takej výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania. Preto pre odopretie účinkov vznesenej námietky premlčania z dôvodu ich rozporov s dobrými mravmi sú rozhodujúce individuálne okolnosti, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená.

18. 3. Ústavný súd SR v náleze sp. zn. I. ÚS 33/2012 zo dňa 3. októbra 2012 zhodne vyslovil, že uplatnenie námietky premlčania je výrazom zneužitia práva na úkor strany konania, ktorá márne uplynutie premlčacej doby nezavinila, a voči ktorému by za takej situácie zánik nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. V duchu tohto právneho názoru sa uplatnenie premlčacej námietky môže priečiť dobrým mravom len vo výnimočných prípadoch, keď by bolo na úkor strany konania, ktorá márne uplynutie premlčacej doby nezavinila, alebo keď by sa aprobovalo konanie, ktoré je contra bonos mores (§ 3 ods. 1 OZ).

19. Vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že judikatúra dovolacieho súdu, ako aj ústavného súdu je ohľadne otázky premlčania a dobrých mravov jednotná. Námietka premlčania môže byť v rozpore s dobrými mravmi len v takom prípade, ak by druhému účastníkovi takýto výkon práva spôsobil neprimeranú tvrdosť, šikanu a to s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu. Samotná dôvodnosť vznesenej námietky premlčania však rozpor s dobrými mravmi nezakladá. Aplikácia inštitútu dobrých mravov na vznesenú námietku premlčania prichádza do úvahy iba vo výnimočných a ojedinelých prípadoch. Výnimočnosť bude spočívať napríklad v tom, že vznesenie námietky premlčania má povahu šikanózneho uplatňovania práva, zneužitia práva a pod. Jednou z podstatných okolností, na ktoré by súd mal pri rozhodovaní prihliadať je aj skutočnosť, či účastník, na úkor ktorého bola námietka premlčania vznesená, uplynutie premlčacej doby zavinil, resp. aj tá skutočnosť, či mohol nejakým spôsobom ovplyvniť uplatnenie svojho práva. Avšak, na druhej strane aplikácia tohto inštitútu by mala byť len výnimočná a nemala by zhojovať neznalosť zákona - t.j. neznalosť plynutia premlčacích dôb. V tomto smere je potrebné poukázať aj na jednu zo základných zásad súkromného práva - *vigilantibus iura scripta sunt* - právo patrí bdelym. Preto je potrebné pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi skúmať, či účastník konania, ktorý sa dovoľáva rozporu s dobrými mravmi v súlade s § 3 ods. 1 OZ, postupoval s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti práve v súlade so zásadou *vigilantibus iura*, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich. preto pre odopretie účinkov vznesenej námietky premlčania z dôvodu ich rozporov s dobrými mravmi sú rozhodujúce individuálne okolnosti, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená.

20. V danom prípade je dovolací súd názoru, že odvolací súd ako aj súd prvej inštancie rozhodli v súlade

s vyššie spomenutou judikatúrou dovolacieho či ústavného súdu pri posudzovaní rozporu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi so záverom, že v prejednávacom spore okolnosti tohto prípadu sú takej výnimočnej povahy, ktoré spôsobili prelomenie princípu právnej istoty a zásady rovnosti strán a rovnosti zbraní. V súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu odvolací súd skúmal existenciu osobitných okolností súvisiacich so vznesením námietky premlčania. Tieto spočívali v tom, že na strane poškodeného existovala objektívna prekážka, ktorá mu bránila uplatniť svoj nárok riadne, v rámci plynutia premlčacej doby (nezistenie osoby zodpovednej za vznik škody v objektívnej premlčacej dobe, keďže k jej vzniku došlo v dôsledku protiprávneho konania žalovaného). Tiež bolo preukázané, že žalobca- poškodený uplynutie premlčacej doby nezavinil. V súlade s judikatúrou bola skúmaná aj otázka, či strana, ktorá sa domáhala rozporu s dobrými mravmi, postupovala s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti. Aj toto bolo preukázané poukazom na žalobcom uplatnenú náhradu škody najprv voči neznámym páchatelom dňa 9.2.2004 a následne dňa 22.1.2014, keď už bola uplatnená voči konkrétnym osobám. Pokiaľ ide o námietku žalovaného, že rozpor uplatnenia námietky premlčania s dobrými mravmi nemožno vyvodit' z okolností a dôvodov spojených iba s uplatneným nárokom, ale aj z okolností, za ktorých bola táto námietka uplatnená, dovolací súd konštatuje, že prihliadnutie k vznesenej námietke premlčania a zamietnutie uplatneného nároku na náhradu škody pre premlčanie, by v danom prípade bolo popretím princípu spravodlivosti.

21. Možno preto uzavrieť, že žalovaným vymedzená právna otázka bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená a pri riešení tejto otázky sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, naopak je s nimi v súlade. Dovolanie je teda nedôvodné, a preto ho dovolací súd zamietol (§ 448CSP).

22. Úspešnému žalobcovi súd priznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v plnom rozsahu. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP). O výške náhrady trov konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.